

İttihad ve Terakki Fırkası

Meclisi Mebusan

Grubu

Nizamnameyi Dahilisi

Meclisi Mebusan Matbaası

1332 (1916)

Çeviren: Mehmet E. Özkan

Fırka Heyeti İdaresi

Madde 1: İttihad ve Terakki fırkası Meclisi Mebusan'da İttihat ve Terakki Cemiyeti programını kabul ile fırkaya dahil olmuş azanın heyeti mecmuasından müteşekkildir. Cemiyetin siyasi programıyla işbu nizamname ahkamını kabul ve namusuyla teyid eden her mebus fırka kararıyla fırkaya aza olabilir.

Madde 2: Grup azasına tertip eden en mühim vazife İttihad ve Terakki Cemiyeti programı muhteviyatının (içeriğinin) Meclisi Mebusan'da tervici ahkamıyla iktisabı kanuniyet (hükümleri yaygınlaştırmak ve kanun haline getirmeyi elde etmek) etmesine çalışmaktır.

Madde 3: Azadan her biri Fırka'da fikir ve içtihadını (kesin olmayan hüküm) serbestçe beyan ve müdafaa hakkında maliktir (sahiptir). Fırkaca ekseriyeti ârâ (genel oylar) ile ittihaz (kabul edilen) edilen mukarreratı (kararları) azanın kaffesi (bütünü) için vacip elra'ya ve lazım eltatbikdir (?).

Madde 4: İttihat ve Terakki Cemiyeti vekili umumisinin tahtı riyasetinde (başkanlığı altında) grubun müntehab (seçilmiş) yedi zattan mürekkep (oluştugu) bir heyeti idaresi vardır.

Madde 5: Heyeti İdare azası fırkaca rey hakkı ile intihab (seçilir) olunur. Müddeti hizmeti (hizmet süresi) bir senedir. Reisin tayiniyle azadan birisi fırka kitabet ve idare memurluğu ve biriside Heyeti İdare kitabeti vazifesini ifa eder.

Madde 6: Heyeti İdare'nin kararları ekseriyeti ârâ ile ittihaz olunur. Tesaviyi ârâ vukuunda (eşit oy durumunda) reisin bulunduğu taraf tercih edilir.

Heyeti İdare'nin Vazifesi

Madde 7: Heyeti İdare Fırka'nın muamelatı (işleri) umumiyesini idare ve aza arasındaki münasebat ? idame ve Fırka'nın yevmi ictimaiyelerini (toplanma günlerini) tayin ve ruznameyi tanzim

(takvimi düzenlemekle) etmekle mükelleftir.

Madde 8: Heyeti İdare haftada laakal (en az) bir defa ictima eder. Reisin tensibiyle fevkalade (uygun görmesiyle) olarak da ictima edebilir.

Madde 9: Heyeti İdare fırka azası tarafından verilen takrirleri tetkik ve ait oldukları nezaret ve dairelerde takip ve intac (sonuçlandırmasıyla) ile neticesini sahip takrire (anlatmak) tebliğ eder ve fırkanın heyeti umumiyesinde muhtacı müzakere gördüklerini heyete arz ve lüzumu takdirinde bu takdir sahibinin talebi halinde izahatında istima' (dinler) eyler.

Madde 10: Heyeti İdare Meclis'in mün'akid (kabul edilmiş) bulunduğu zamanlarda meclisi umuminin tensibiyle reisin teklif edeceği bazı mesailde (meselelerde) muhtelif fırkalarla itilafı efkar husulu için mezkur (adı geçen) fırkalar rüesasıyla (resileriyle) müzakere ve neticesini fırka azasına tebliğ eyler.

Fırka Azasının Vazifesi

Madde 11: Meclisi Mebusan'da daima toplu bir ekseriyet istihsali için muntazaman devam ve mezkurata iştirak etmek azanın vazifeyi asliyesidir. Devam etmeyen aza hakkında Heyeti İdare ittihaz edeceği kararı fırkaya arz eder.

Madde 12: Fırkaca mektum (gizli) tutulması tahtı karara alınan müzakerat ve mukarreratın tarzı cereyan ve şekli hakkında iltizamı mahrumiyeti (mahrumiyeti gerekli görmek) azanın her biri için vecibeyi vicdaniye ve siyasiyedir.

Madde 13: Grup azası müzakere salonu haricinde Fırka'nın kararı aleyhinde mütalaat sert ve tenkidat (eleştiriler) icra etmemekle mükelleftir.

Madde 14: Fırka azası Fırka'nın kararı olmaksızın Fırka namına devairi hükümet (hükümet daireleri) ve müessesatı saireye (diğer müesseselere) müracaat etmekten memnudur (yasaktır).

Madde 15: Fırka azası muhassas (tahsis edilmiş) seneviyelerdenden (yıllıklardan) yüzde birini Fırka masrafı karşılığı olarak grup veznesine tediye (ödeyecektir) edecektir. Fazla miktardaki teberruat (bağışlar) dahi kabul edilir.

Madde 16: Mevadı sabıka (sabıka maddeleri) hükmüne riayet etmeyen aza hakkında Heyeti İdare ittihaz edeceği kararı Fırka'ya arz eder.

Fırka Katip ve İdare Memurunun Vazifesi

Madde 17: Fırka katip ve idare memuru Fırka'nın müzakeratını hülasaten (özet olarak) zabt ve defteri mahsusuna kaydeyleyler. Heyeti İdare mukarreratını ve ictimâ günlerini ve ruznameyi vesait münasibiyle azaya tebliğ eder.

Madde 18: Fırka'nın muamelatı maliye ve hesabiyesini ve varidat (gelirler) ve sarfiyatını tanzim ve idare etmek katip ve idare memurunun vazifesidir. Varidatı ilim ve haberle kayıt ve sarfiyatı senedat ve vesaiki mu'tebere (itibar gören belgelere) mukabilinde ve Heyeti İdare kararıyla icra olunur.

Heyeti İdare Katibinin Vazifesi

Madde 19: Heyeti İdare - (ek okunamıyor) aza tarafından verilecek takrirleri defteri mahsusuna tahrir ve Heyet'e takdim ve müzakerat ve mukarreratı kayıt ve tanzim eder.

Usulü Müzakere

Madde 20: Grubu Heyeti İdarece tayin ve tebliğ olunacak günlerde ictimâ ve münhasıran (sadece) ruznamede münderic mevadın tetkikiyle iştigal eyler. Ruznameye dercedilmeyen (içeride yer almayan) bir teklif riyasetçe tensib (uygun görmek) ve Heyetçe kabul ediliyorsa o ictimâda da müzakere olunabilir. Tensib

(uygun görmek) ve Heyetçe kabul ediliyorsa o ictimada da müzakere olunabilir. Tensib edilmediği takdirde nihayet bir hafta zarfında akdedilecek ictimaya teallik (yükseltir) olunur. Fırka azasından on beş zatin tahriri teklifiyle Heyeti İdare'nin Fırka'yı ictimaya davet etmesi zaruridir.

Madde 21: Fırka azayı mürettebenin nısfında (yarısında) bir fazlası bulunmadıkça hiçbir karar ittihaz edemez. Ruznamede münderic mevad hakkında bilvekale (vekil olarak) rey vermek haiz değildir. Ancak mazereti meşruiyeden dolayı Fırka müzakeresinde ispatı vücut edemeyen aza mazeretlerini ve reylerini tahriren riyasete tebliğ ettikleri takdirde takriri reyleri kabul olunur ve vekilin reyi, asilin addolunarak ekseriyet teşkiline medar (sebepe olur) olur.

Madde 22: Ârâ eşarı veya hakkı veyahut tayin esamı (isimlerin tayini) ile olmak üzere üç suretle cem (toplanılır) olunur. Rey eşarı el kaldırmak ve ayağa kalkmak ve rey hakkı imzasız ve tayin esamı imzalı pusulalara yazmaktır. Azadan on beş zat tarafından tahriren teklifi vaki' olur ve Heyetçe ekseriyetle kabul edilirse rey hakkı veya tayin esamı usulüyle reye müracaat olunur.

Azadan her biri müzakere edilen bir maddede ? kalmak salahiyetinde maliktir. Bir meselenin sülûsan (üçte iki) ekseriyet ârâ ile karara iktaran (yaklaştırılması) ettirilmesi azayı mevcudenin yirmisi tarafından tahriren teklif edilir ve Heyetçe ekseriyetle kabul olunursa bu usul ile rey istihsal olunur.

Madde 23: Reisten söz talep etmek ve istihsal edilmeksizin beyanı mütalaa edilemez. Riyaset tarafından sıra ile kime söz verilirse o zat mütalaat ve ictihadatını (çalışmalarını) söyler. Söz söylerken riyasete ve Heyeti Umumiye'ye hitap edilir. Bir zat sözünü bitirmedikçe diğer taraftan başlanılamaz ve yekdiğerine cevap suretiyle refikine (arkadaşına) karşı ? ? tarikiyle iradı kelam (bu yolla cümleler söylenemez) olunamaz. Sadedden (konudan) hariç söz söyleyen hatibi riyaset tarafından sadede davet olunur.

Üç defa daveti müteakib sadede ademi avdette ısrar eden hatibi reis men' eder. Men' tebliğine itaat etmeyen zata karşı Fırka kararıyla ihtarı icra edilir. Aynı celsede üç defa ihtar cezasına maruz kalan, reisin emriyle müzakere odasından dışarı çıkarılır. Fırka'nın makasıdı esasiyesi aleyhinde veya refikasına (arkadaşlarına) karşı istihza (alay) ve tezyif (küçük düşürme) mahiyetinde söyleyen hatip riyaset tarafından men' edilir. Aynı celsede üç defa men' tebliğine maruz kaldığı halde ademi itaatte ısrar eyleyen aza Fırka kararıyla azalıktan ıskat (düşürülür) edilir.

Madde 24: Ruznamede münderic bir madde hakkında müzakerenin kifayet ve ademi kifayeti teklif olunduğu takdirde riyasetçe biri aleyhinde diğeri lehte olmak üzere sıra ile iki zata söz verildikten sonra reye müracaat edilir.

Madde 25: Vükelayı devlette vukuu bulacak istizahalara Fırka'nın ekseriyet arasıyla kabul olunduktan ve sualler Heyeti İdare reisine malumat verildikten sonra vaki' olacaktır.

Madde 26: İşbu nizamnamenin kabul ve tebdil ve ta'dili ekseriyeti sülûsan (üçte iki) ârâ ile icra edilebilir.